

15.5.2018

Työ- ja elinkeinoministeriö
Lausuntopyyntö TEM/1561/03.01.01/2017

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (ns. Datahubia koskevat lainsäädännön muutokset)

Paikallisvoiman ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä sähkömarkkinoiden keskitetyn tiedonvaihtoratkaisun (Datahub) perustamista koskevista lakimuutoksista. Lain myötä käyttöön otettava Datahub tulee merkittävästi muuttamaan toimintaa sähkömarkkinoilla, ja sillä tulee olemaan huomattavia vaikutuksia kaikkiin sähkömarkkinoiden osapuoliin.

Lakiehdotuksen taloudellisia vaikutuksia koskevassa kappaleessa 4.1. todetaan Fingridin vuoden 2014 selvitykseen viitaten, että ”*sähkökaupan keskitetyllä tiedonvaihtoratkaisulla ei ole merkittäviä välittömiä taloudellisia vaikutuksia sähköalan yrityksille*”. Paikallisvoima on tästä eri mieltä. Datahub on jo aiheuttanut, ja tulee aiheuttamaan, merkittäviä tietojärjestelmäkustannuksia kaikille sähkökaupan osapuolille, kun ne joutuvat tekemään järjestelmiinsä Datahubin edellyttämät muutokset. Tämä vuoden 2014 selvityksen tulos oli jo julkaisuhetkellä kiistanalainen, ja viimeistään nyt se on selvästi vanhentunut, eikä siihen mielestämme tulisi viitata lain perusteluissa.

Lakiehdotuksen mukaan Datahub-operaattori tulee kattamaan Datahubin kulut käyttäjiltä perittäviltä maksuilla. Erityisesti pienten ja keski suurten verkko- sekä myyntiyhtiöiden kannalta on olennaista, että Datahubin kustannukset säilyvät kohtuullisina ja jakautuvat oikeudenmukaisesti eri osapuolille. Tämän vuoksi on tärkeää, että Energiavirastolla on valtuus vahvistaa Datahub-palvelun ehdot ja palvelun hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöön ottamista, kuten ehdotuksessa esitetään sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 §:ssä.

Pidämme myös tärkeänä, että 49b § perusteluissa viitatus eurooppalaisen oikeuskäytännön mukaisesti Datahub-operaattorin perimät korvaukset tarkoittavat kantaverkonhaltijalle tehtävän hoitamisesta aiheutuneita kohtuullisia kustannuksia ja kohtuullista voittoa mukaan lukien investoinneista aiheutuvat kustannukset ja toiminnan riskitasoon suhteutettu pääoman kohtuullinen tuotto. Näin ollen kohtuullinen sijoitetun pääoman riskiin perustuva tuotto sisältyy Energiaviraston suorittamaan kokonaisarvioon palvelun järjestämisen kustannusten kohtuullisuudesta ja kohtuullisesta voitosta, eikä Datahub-operaattori siis voi erikseen periä sijoitetulle pääomalle tuottoa varsinaisen toiminnan kohtuullisten kustannusten ja kohtuullisen voiton lisäksi. Edelleen toteamme, että lakisääteisessä ja kaikille markkinaosapuolille pakollisessa monopolitoimijan ylläpitämässä tietojenvaihtotoiminnossa sijoitetun pääoman riski jäänee hyvin pieneksi.

Datahub-operaattorin perimien maksujen jakaantumiseen eri osapuolille ei lakiehdotuksessa oteta kantaa. Paikallisvoiman näkemyksen mukaan kustannusten tulee olla palvelun käyttöön perustuvat, ja mahdollisten kiinteiden maksujen osuus tulee olla vain nimellinen. Tällainen käyttäjä maksaa -periaate olisi oikeudenmukainen eri osapuolia kohtaan. Edelleen myöhemmin jää ratkaistavaksi, mikä osuus Datahubin kustannuksista koituu verkkoyhtiöiden ja mikä sähkön myyjien tai muiden markkinaosapuolien kannettavaksi. Mikäli verkkoyhtiöt vastaavat osasta kustannuksia, tulisi tämä huomioida jakeluverkkotoiminnan valvontamallissa.

Pidämme 49 § 1 momentin seuraavaa kirjausta liian tulkinnanvaraisena: *"Lisäksi kehittämistoiminnalla on edistettävä kysyntäjouaston ja muiden lisäarvopalvelujen kehittymistä sekä pienimuotoisen sähköntuotannon verkkoon pääsyn edellytyksiä"*. Nähdäksemme sähkömarkkinoiden tiedonvaihtotoiminnan kehittämisen tarkoitus on tehdä tiedonvaihdesta mahdollisimman sujuvaa, tasapuolista ja luotettavaa. Tällainen tiedonvaihto mahdollistaa ja osaltaan edistää monien sähkömarkkinoihin liittyvien palvelujen kehittymistä tulevaisuudessa. Se, että lakiluonnoksessa veloitetaan järjestelmävastaava kantaverkonhaltija tiedonvaihdon kautta edistämään nimenomaisesti kysyntäjoustoja, muita lisäarvopalveluita ja edelleen nimenomaisesti pienimuotoisen sähköntuotannon verkkoon pääsyä, on mielestämme liian pitkälle menevä veloite järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle, jonka monopolitoiminnan piiriin ei kuulu sähkönjakelu ja vähittäismyynti, jonka puitteissa mainittuja palveluja ennen muuta tuotetaan.

Ensisijaisesti katsomme, että kyseinen lause tulisi poistaa ehdotuksesta, koska sanomattakin on selvää, että sähkömarkkinoiden tiedonvaihdon tulee mahdollistaa erilaisten palveluiden kehittyminen sähkömarkkinoilla. Mikäli tästä on välttämätöntä joitain lakiin kirjata, paremmin soveltuva muotoilu olisi esimerkiksi: *"Kehittämistoiminnalla on mahdollistettava kysyntäjouaston ja muiden lisäarvopalveluiden kehittyminen ja kaikkien toimijoiden tasapuolinen kohtelu sähkömarkkinoilla"*.

Paikallisvoima pitää tärkeänä, että tasehallintaa koskevista suuntaviivoista annetun Euroopan komission asetuksen mukaiset taseselvitysjaksoa koskevat tulevat muutokset on jo tässä vaiheessa huomioitu niiltä osin kuin se on mahdollista.

Suomessa nykyisin käytössä olevien etäluettavien tuntimittareiden uusimisien arvioidaan ajoittuvan suurelta osin vuosille 2025-2030. Mikäli taseselvitysjakson lyhentämistä tunnista 15 minuuttiin ei voida viivästyttää tähän asti, voidaan ennaikaisista mittauslaitteistojen vaihtamisista aiheutuneita kustannuksia pienentää ehdotuksessa esitetyllä tavalla jakamalla tuntien energia taseselvityksessä tasasuuruksiin osiin kysymyksessä olevaan tuntiin sisältyville taseselvityksille. Kannatamme ehdotusta tämän laskennan suorittamisesta Datahubissa osana jakeluverkon taseselvitystä. Tämä on luontevaa ja perusteltua jakeluverkon taseselvitysvastuun siirtyessä jakeluverkonhaltijoilta Datahubille.

Pidämme tervetulleena, että 75c § mukaisesti sähkökaupan osapuolen ja verkonhaltijan on säilytettävä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin, sähkökaupan markkinaprosesseihin, tasevastuun täyttämiseen ja taseselvitykseen liittyvät tiedot kuuden vuoden ajan. Tässä yhteydessä kuitenkin huomautamme, että laskutuksen selvitys- ja hyvitysvelvollisuus ulottuu 10 vuotta taaksepäin. Tämä

velvoite tulisi myös lyhentää kuuteen vuoteen, sillä laskutuksen selvittäminen ei ole mahdollista ilman sitä koskevia tietoja.

Kunnioitavasti,

Toivo Hurme
Toiminnanjohtaja
Paikallisvoima ry

Paikallisvoima ry:n jäsenyhtiöt:

Alajärven Sähkö Oy
Ekenäs Energi Ab - Tammissaaren Energia Oy
Energiameklarit Oy
Esse Elektro Kraft Ab
Etelä-Savon Energia Oy
Haminan Energia Oy
Herrfors Oy Ab
Imatran Seudun Sähkö Oy
Jylhän Sähköosuuskunta
Kanteleen Voima Oy
Karhu Voima Oy
Katternö Oy Ab
Keravan Energia Oy
Keuruun Sähkö Oy
Koillis-Satakunnan Sähkö Oy
Kokemäen Sähkö Oy
Kokkolan Energia Oy
Kotkan Energia Oy
Kronoby Elverk Ab
Kuoreveden Sähkö Oy
Köyliön-Säkylän Sähkö Oy
Lammaisten Energia Oy
Lankosken Sähkö Oy
Lehtimäen Sähkö Oy
Leppäkosken Sähkö Oy
Nivos Energia Oy
Naantalin Energia Oy
Nurmijärven Sähkö Oy
Nykarleby Kraftverk Ab
Outokummun Energia Oy
Paneliankosken Voima Oy
Parikkalan Valo Oy
Porvoon Energia Oy - Borgå Energi Ab
Raahen Energia Oy
Rauman Energia Oy
S2B Energia Oy
Sallila Energia Oy
Satapirkkan Sähkö Oy
Seinäjoen Energia Oy
Suomen Voima Oy
Tripower Oy
Vakka-Suomen Voima Oy

Valkeakosken Energia Oy
Vatajankosken Sähkö Oy
Vetelin Energia Oy
Ålands Elandelslag
Äänekosken Energia Oy